

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของการบริหารจัดการของผู้นำ ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 2) หารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟู และเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัยตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และ 3) ศึกษาผลการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟู และเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัย ในเขตตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 บริบทการบริหารจัดการของผู้นำชุมชน ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ชุมชนตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นชุมชนเก่าแก่ บรรพบุรุษดั้งเดิมอพยพมาจากอาณาจักรโยนกเชียงแสนจึงมีวัฒนธรรมวิถีการดำรงชีวิตตามแบบฉบับของวัฒนธรรมล้านนาทั้งสภาพบ้านเรือน ภาษาพูด การแต่งกาย อาหารการกิน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ตำบลแม่พูลแบ่งเขตการปกครองตามระบบการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแสนสิทธิ หมู่ที่ 2 บ้านไร่ หมู่ที่ 3 บ้านแม่พูล หมู่ที่ 4 บ้านต้นเกลือ หมู่ที่ 5 บ้านปากท่า หมู่ที่ 6 บ้านด่านห้วยไค้ หมู่ที่ 7 บ้านผามูบ หมู่ที่ 8 บ้านห้วยไค้ หมู่ที่ 9 บ้านต้นจั่ว หมู่ที่ 10 บ้านห้วยโป่ง และหมู่ที่ 11 บ้านนมหาราช ตำบลแม่พูลยังแบ่งเขตการปกครอง และการบริหารเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของเทศบาลตำบลห้วยคต ประกอบด้วยพื้นที่หมู่ที่ 1 และพื้นที่บางส่วนของหมู่ 2 หมู่ 3 หมู่ 5 หมู่ 8 หมู่ 9 และหมู่ 10 และส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่พูล ประกอบด้วยพื้นที่หมู่ 4 หมู่ 6 หมู่ 7 หมู่ 11 และพื้นที่บางส่วนของ หมู่ 2 หมู่ 3 หมู่ 5 หมู่ 8 หมู่ 9 และหมู่ 10 ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรทำสวนทุเรียน ลงสาบ ลองกอง กาแฟ มังคุด เงาะ บางส่วน ทำนา ค้าขาย ทำไม้กวาดแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ทำทุเรียนกวน ทุเรียนทอด และบริการการท่องเที่ยว ตำบลแม่พูลได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากเหตุการณ์อุทกภัยโคลนถล่มในปี 2549 ชุมชนจึงจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูและเฝ้าระวังภัยโดยภาพรวมของการบริหารจัดการของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำที่บริหารจัดการหมู่บ้านอยู่ใน

ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 45.45 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.36 และระดับที่ต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 18.18 นอกจากนี้ยังพบว่า ทุกหมู่บ้านมีความแตกต่างทางความคิด นำไปสู่การแตกแยกตามอำนาจเก่ากับอำนาจใหม่ บางหมู่บ้านทั้งสองกลุ่มทำงานร่วมกันไม่ได้ ขาดความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน แต่ส่วนใหญ่สามารถทำงานร่วมกันได้

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อ

การฟื้นฟู และเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัยตำบลแม่พูน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟู และเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัยตำบลแม่พูน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จากการบริหารจัดการของกลุ่มมิสเตอร์เตือนภัย เครือข่ายกลุ่มอาชีพ หมู่ 6 บ้านด่านห้วยไค้ กลุ่มวิสาหกิจเกษตรพอเพียง หมู่ 8 บ้านห้วยไค้ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ หมู่ 7 บ้านผามูบ ได้ข้อสรุปรูปแบบการจัดการความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศักยภาพการทำงานของกลุ่ม ปัญหาและความต้องการ
2. ศึกษาดูงาน และสรุปบทเรียน
3. อบรมเพิ่มพูนความรู้
4. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์งานของกลุ่ม
5. ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมด้วยหลัก PDCA
6. บันทึกผลการดำเนินงานทั้งผลงานที่สำเร็จ ปัญหา และแนวทางแก้ไข
7. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นการ
8. ศึกษา ทดลอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
9. เผยแพร่ขยายผล

ตอนที่ 3 ผลการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟู และเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัย ในเขตตำบลแม่พูน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ก. ผลการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟูและเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัย ตำบลแม่พูน โดยสรุปดังนี้

1. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศักยภาพของกลุ่มปัญหาและความต้องการ ผลการประชุมของแต่ละกลุ่มช่วยให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่ม ศักยภาพของกลุ่ม สถานการณ์ปัญหาของกลุ่ม และความต้องการผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดเป้าหมายความต้องการพัฒนางานของกลุ่มต่อไป

2. ศึกษาดูงานและสรุปบทเรียน เป็นการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ในการพัฒนางาน ของกลุ่ม

3. อบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ การจัดอบรมสัมมนาโดยเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการจากสถาบันการศึกษาและวิทยากรชาวบ้านที่มีประสบการณ์ความสำเร็จจากการทำงานกลุ่มในชุมชนมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากของจริง

4. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์งานของกลุ่ม แต่ละกลุ่มจัดทำป้ายแสดงสาระต่างๆ ของกลุ่ม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับงานของกลุ่ม โครงสร้างการบริหาร รายชื่อคณะกรรมการ รายชื่อสมาชิก ขั้นตอนการทำงาน ภาพถ่ายกิจกรรมของกลุ่ม สถิติผลการทำงานของกลุ่ม

5. ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมด้วยหลัก PDCA ทั้งผู้นำและสมาชิกกลุ่มมีการวางแผน และทำงานร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมโดยมีการวางระบบการทำงาน ทำงานตามระบบที่วางไว้ มีการประเมินตรวจสอบการทำงานและนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพการทำงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

6. บันทึกผลการทำงาน มีการบันทึกผลการทำงานส่วนใหญ่เลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกผลการทำงานในภาพรวมของกลุ่ม และมีรายละเอียดของสมาชิกทุกคนสามารถดูผลงานย้อนกลับในอดีตที่ผ่านมาได้ ทำให้เห็นข้อมูลที่ชัดเจนทั้งเชิงแนวโน้มและสถานการณ์ในแต่ละครั้งของการทำงาน ได้เห็นความสำเร็จของการทำงานร่วมกัน รวมทั้งมองเห็นปัญหา หาแนวทางแก้ไขปัญหานำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการทำงานในครั้งต่อไป

7. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ บางกลุ่มประชุมอย่างไม่เป็นทางการจนติดเป็นกิจวัตรประจำวันของกลุ่มอีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มด้วย ทำให้เกิดสภาพการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ มีการทำงานในลักษณะพี่เลี้ยงทำให้กลุ่มที่ทำงานที่หลังประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วเพราะมีการเรียนรู้เรียนรู้ลัดจากกลุ่มที่ทำงานไปก่อนและประสบความสำเร็จสามารถเป็นต้นแบบได้

8. ศึกษา ทดลอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แต่ละกลุ่มเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด เพราะมีการศึกษาทดลองอยู่เรื่อยๆ เช่น ทดลองส่วนผสมของปุ๋ยหมักแต่ละครั้งด้วยส่วนผสมแตกต่างกันไปแล้วนำปุ๋ยหมักที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่า NPK ของปุ๋ยเก็บข้อมูลเปรียบเทียบกับสูตรอื่นๆ นำปุ๋ยไปใส่ต้นไม้แต่ละชนิดแล้วสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง บันทึกผลการทดลองนำไปเล่าให้สมาชิกฟังเพื่อนำไปปรับใช้

9. เผยแพร่ ขยายผล หลังจากแต่ละกลุ่มขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มได้ประสบความสำเร็จมีการเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ความสำเร็จจากการทำงานให้แก่ผู้ที่สนใจ เช่น นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยใต้ โดยคณะครูพานักเรียนมาศึกษาเรียนรู้ ณ แหล่งปฏิบัติงานของกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และประชาชนนอกชุมชนและในชุมชนหลายกลุ่มมาศึกษาดูงานแล้วนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนวิชาหลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้บูรณาการงานวิจัยเข้ากับงานสอน โดยให้นักเรียนลงชุมชนตำบลแม่พูลเพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มด้วยเทคนิคการจัดการความรู้แล้วให้นักศึกษานำข้อมูลไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และบทเรียนท้องถิ่น

ข. ผลงานของกลุ่ม

1. กลุ่มมิสเตอร์เดือนกษัย

ได้สัมมนาบทบาทความรับผิดชอบหน้าที่ของมิสเตอร์เดือนกษัยให้แก่สมาชิกกลุ่มเดิมจำนวน 110 คน อบรมมิสเตอร์เดือนกษัยรุ่นใหม่อีก 110 คน เพื่อให้หมู่บ้านมีสมาชิกเดือนกษัยกระจายอยู่ทั่วหมู่บ้านอันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นใจ อบอุ่นใจให้แก่ประชาชนจัดทำแผนที่หมู่บ้าน แผนการอพยพเคลื่อนย้าย จุดปลอดภัย จุดเสี่ยงภัย เผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้จัดทำเครื่องวัดปริมาณน้ำฝนด้วยขวดฉัตร จัดหาวิทยุสื่อสารเพิ่ม ปรับปรุงคุณภาพเสียงของหอกระจายข่าว มีระบบการสื่อสารด้วยเครือข่ายวิทยุสื่อสารในการแจ้งเดือนกษัยอย่างเป็นระบบและเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ชัดเจน ปัจจุบันวิทยุสื่อสารใช้งานได้อย่างกว้างขวาง ไม่ได้ใช้เฉพาะแจ้งเดือนกษัยเท่านั้น หากแต่ใช้แจ้งข่าวสารทุกชนิด เช่น แจ้งเหตุฉุกเฉินกรณีอุบัติเหตุตามท้องถนน คนตกต้นไม้ สตรีคลอดบุตรในห้องน้ำ แจ้งข่าวการประชุมระบบการทำงานของกลุ่มมิสเตอร์เดือนกษัยของตำบลแม่พูลจึงสร้างความสุข ความอบอุ่นใจ ร่วมแก้ไข คลื่นคลาษสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

2. เครือข่ายกลุ่มอาชีพ หรือ เครือข่ายกองทุนพัฒนาอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงบ้านด่านห้วยใต้

เครือข่ายนี้มีกองทุน 300,000 บาท ผู้นำและสมาชิกได้วางแผนในการเพาะเห็ด เผาถ่าน เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ และทำไม้กวาด ต่อมาได้มีกิจกรรมขายข้าวสารซึ่งพัฒนาการ

บริหารจัดการได้ก้าวหน้าและต่อเนื่อง ระยะเวลา 1 ปี มียอดขายข้าวสารให้แก่สมาชิกมูลค่า 567,768.00 บาท มีการปันผลกำไรให้แก่สมาชิก สมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในการขายทำให้สมาชิกซื้อข้าวคุณภาพดี ราคาต่ำกว่าท้องตลาด เป็นการประหยัดเวลาประหยัดเงิน ไม่ต้องเดินทางไกลไปซื้อข้าวในตลาดแต่สามารถซื้อได้ในชุมชน สมาชิกมีโอกาสดำเนินงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานอย่างต่อเนื่องต่อมาทางกลุ่มได้ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ส่วนการเพาะเห็ด เห็ดถ่าน เห็ดปลวก เห็ดงา เห็ดไข่ ได้หยุดไปเพราะดำเนินการแล้วผลกำไรต่ำ ส่วนการทำไม้กวาดมีสมาชิกบางส่วนทำแต่ไม่ได้เป็นกลุ่มเนื่องจากวัตถุดิบในท้องถิ่นมีน้อยอันเนื่องมาจากเหตุการณ์อุทกภัย

3. กลุ่มวิสาหกิจเกษตรพอเพียงบ้านห้วยไค้

ในระยะเวลา 1 ปี 3 เดือน กลุ่มนี้มีการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สมาชิกทุกคนเลิกใช้ปุ๋ยเคมีหันมาใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพที่สมาชิกร่วมคิดร่วมทำตลอดระยะเวลาดังกล่าว ผลิตปุ๋ยได้ 123,330 กิโลกรัม แบ่งขายให้สมาชิกกิโลกรัมละ 1 บาท จำนวน 107,185 กิโลกรัม สมาชิกซื้อได้รายละ 3,650 กิโลกรัม แบ่งขายให้เกษตรกรที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่มกิโลกรัมละ 3 บาท จำนวน 20,266 กิโลกรัม การรวมกลุ่มกันของชาวสวนทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เองเป็นการลดต้นทุนค่าปุ๋ยที่เคยซื้อปุ๋ยเคมีจากท้องตลาดซึ่งราคาแพงกว่าปุ๋ยหมักอย่างมาก การรวมกลุ่มกันยังส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความรักสามัคคี เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ลดต้นทุนในการทำสวนผลไม้ ได้ออกกำลังกายในการทำปุ๋ย มีระบบการทำงานที่ชัดเจน มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน มีทุนสำรองในการซื้อหาวัตถุดิบอย่างต่อเนื่อง สมาชิกก็มีความต้องการในการใช้ปุ๋ยอย่างต่อเนื่องสิ่งสำคัญ คือ เป็นการรักษาสีเขียวตลอดปี ส่งผลให้กลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่พูนด้วย กลุ่มวิสาหกิจเกษตรพอเพียงบ้านห้วยไค้ยังได้ทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้แก่กลุ่มอื่นๆ ที่รวมกลุ่มกันทำปุ๋ยหมักชีวภาพในระยะต่อมา เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ผามอบ

4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ผามอบ

กลุ่มนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน หมอดินในการแนะนำและผู้นำของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรพอเพียงบ้านห้วยไค้เป็นที่เล็งในการวางระบบการบริหารจัดการกลุ่ม ระยะเวลา 8 เดือน ทำปุ๋ยหมัก 8 ครั้ง ได้ปริมาณปุ๋ยหมักรวมทั้งสิ้น 144,493 กิโลกรัม แบ่งขายให้สมาชิกจำนวน 91,250 กิโลกรัม สมาชิกได้ปุ๋ยรายละ 3,250 กิโลกรัม แบ่งขายให้เกษตรกรทั่วไปที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่มจำนวน 53,243 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่ารายได้ตามยอดที่ผลิตได้จำนวนเงิน 433,479.00 บาท

ตอนที่ 4 บทเรียนจากการดำเนินงานและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ก. บทเรียนจากการดำเนินงาน โดยสรุปมีดังนี้

1. ประสบการณ์จากเหตุการณ์อุทกภัย ทำให้ผู้นำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการตลอดจนประชาชนในชุมชนตระหนักว่าเมื่อเกิดอุบัติภัยหน่วยงานภายนอก หรือ ภาคราชการไม่สามารถป้องกันและช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วถึง ดังนั้นการพึ่งตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น และ สำคัญมากต้องตื่นตัวในการเรียนรู้ธรรมชาติ หาความรู้เพื่อการปฏิบัติตนและต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นเครือข่าย ชีวิตจึงจะอยู่รอดปลอดภัยและเกิดพลัง

2. กระแสของการรักษาสິงแวดล้อม การทำการเกษตรแบบปลอดภัยจากเคมี ทั้งตัวเกษตรกรและผู้บริโภค หน่วยงานราชการเผยแพร่ข่าวสารการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ประชาชนต้องการลดต้นทุนในการทำสวนโดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยเคมีในราคาแพง แต่สามารถผลิตปุ๋ยด้วยตัวเองได้

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เนื่องจากการรวมกลุ่มกันของประชาชนเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มต้องมีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์สูงขึ้นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากการได้มีโอกาสติดต่อประสานงานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ

4. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมในกระบวนการวิจัยทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำกลุ่มโดยใช้เทคนิคการจัดการความรู้ ทำให้ทุกคนทุกฝ่ายเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างแท้จริง ทำให้ชุมชน องค์กร สังคม เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการทำงานของกลุ่ม

ข. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ โดยสรุปมีดังนี้

1. ความมุ่งมั่น เอาใจจริงเอาใจและรับผิดชอบงานอย่างต่อเนื่องของผู้นำกลุ่ม
2. สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมาก
3. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
4. การจัดการความรู้จากการทำงานแบบชาวบ้าน
5. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่ม
6. การสนับสนุนขององค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกชุมชน
7. การขับเคลื่อนกิจกรรมตามสภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีข้อสังเกต และประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. บริบทการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนในเขตตำบลแม่พูนโดยภาพรวมผู้นำชุมชนบริหารจัดการหมู่บ้านอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 45.45 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.36 และระดับต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 18.18 ทั้งนี้ก็เพราะว่าจากเหตุการณ์อุทกภัยโคลนถล่มในปี 2549 ทำให้ประชาชนและผู้นำชุมชนด้วยกัน มองเห็นศักยภาพของผู้นำหมู่บ้านแต่ละคนได้ชัดเจนมากกว่าเวลาปกติการบริหารจัดการหมู่บ้าน ชุมชนหลังเกิดอุทกภัยจึงมีเสียงสะท้อนในทางลบออกมาด้วย เช่น การช่วยเหลือที่ขาดความยุติธรรม ญาติและพรรคพวกของผู้นำได้รับการช่วยเหลือดูแลดีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่พวกผู้นำ ความแตกแยกของกลุ่มอำนาจเก่ากับอำนาจใหม่ การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความแตกแยกและการบริหารจัดการของผู้นำบางคนก็ส่งผลให้ประชาชนเกิดความแตกแยก

2. รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟูและเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัย ตำบลแม่พูน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นการใช้หลักการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้กับการกิจของชาวบ้านตำบลแม่พูนที่รวมกลุ่มกันในกลุ่มมีทั้งผู้นำอย่างเป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติ ขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่ม โดยภาพรวมทั้ง 4 กลุ่มเกิดการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่องผลงานการบริหารจัดการกลุ่มสามารถเป็นต้นแบบ หรือ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่คนทั่วไปได้เป็นอย่างดี จนถึงปัจจุบันทั้ง 4 กลุ่มยังขับเคลื่อนงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

มี 9 ขั้นตอน ได้แก่

1. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศักยภาพการทำงานของกลุ่ม ปัญหาและความต้องการ

2. ศึกษาดูงาน และสรุปบทเรียน

3. อบรมเพิ่มพูนความรู้

4. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์งานของกลุ่ม

5. ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมด้วยหลัก PDCA

6. บันทึกผลการดำเนินงานทั้งผลงานที่สำเร็จ ปัญหา และแนวทางแก้ไข

7. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นการ

8. ศึกษา ทดลอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

9. เผยแพร่ขยายผล

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญาณี คล้ายสุบรรณ และคณะ (2548) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเจียรไนนิลในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ในยุคแรกๆ มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในครอบครัวต่อมา มีการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเรียนแล้วยึดเป็นอาชีพในสถานประกอบการกลุ่มอาชีพเฉพาะทาง สถานศึกษาและศูนย์ฝึกอาชีพของทางราชการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริสุภา เหมหยวก และคณะ (2548) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้า บ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแม่บ้านมีความเห็นว่าการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญา การทอผ้านี้ดั้งเดิมที่เร่ร่อนตั้งแต่การเตรียมเส้นด้าย กระบวนการทอ และลวดลายผ้าโบราณ ควรจัดการความรู้ด้านการทอผ้าสมัยใหม่ที่ผนวกเรื่อง การบริหารจัดการ การตลาด การมีข้อมูลลูกค้าและข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าการผลิตและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และควรมีกิจกรรมเพิ่มพูนทักษะความรู้ให้ทันโลก

3. ผลการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนที่เอื้อต่อการฟื้นฟูและเฝ้าระวังปัญหาอุทกภัย ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีผลงานหรือผลผลิตที่เป็นรูปธรรม มีการยกระดับคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ระบบการเฝ้าระวังที่บริหารจัดการดีของกลุ่มมีสเตอร์เตือนภัยทำให้ประชาชนอบอุ่นใจ มั่นใจในการแจ้งเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการฟื้นฟูอาชีพของกลุ่มเครือข่ายอาชีพ หมู่ 6 บ้านด่านห้วยใต้ กลุ่มวิสาหกิจเกษตรพอเพียง หมู่ 8 บ้านห้วยใต้ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านผามูบ หมู่ 7 มีการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีส่งผลให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้แก่ ประหยัดค่าใช้จ่ายลดต้นทุนในการทำงานผลไม้ เลิกใช้ปุ๋ยเคมีหันมาใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ทำกันเอง รวมกลุ่มกันทำงานทำให้สุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี มีความรักความสามัคคีให้แกกัน รักษาสิ่งแวดล้อม ผลผลิตการเกษตรปลอดภัยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสามารถเป็นต้นแบบหรือแหล่งเรียนรู้ให้แก่บุคคลทั่วไปได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติญาณกร ชูขลา (2548) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลหนองหิน กิ่งอำเภอนองหิน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลหนองหินมีสภาพการบริหารจัดการที่มีความพร้อมในด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ แต่ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีหลังจากใช้การจัดการความรู้โดยแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดเก็บและนำความรู้ไปใช้ก่อให้เกิดคณะทำงานจัดการความรู้หลากหลายมากขึ้น ทุกสัปดาห์ในวันศุกร์ เวลา 15.00 น. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร ทำให้เทศบาลตำบลหนองหิน มีการจัดการความรู้

อย่างเป็นระบบ “พร้อมใช้” เกิดประสบการณ์ในการจัดการความรู้ บุคลากรมีวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับองค์กรอื่นๆ จากการจัดการความรู้ส่งผลให้เทศบาลตำบลหนองหินเกิดการพัฒนางานคน และองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและมีแนวโน้มที่จะพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนไปใช้เป็นแนวดำเนินการต่างๆ ของผู้นำชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของผู้นำอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความเจริญของบ้านเมือง
2. ควรนำข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบทของการบริหารจัดการของผู้นำชุมชนไปใช้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหาพื้นฟู ความแตกแยกให้เกิดการปรองดองรักใคร่สมานฉันท์
3. สถาบันการศึกษาในชุมชนควรบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นต้นแบบของการปฏิบัติที่ดีให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของคนในชุมชน สร้างบทเรียนท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ให้เด็กได้เรียนรู้สาระเกี่ยวกับท้องถิ่น
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำเอาหลักการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการบริหารจัดการงานต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวอย่างต้นแบบของการยกระดับคุณภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กร อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

ข. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดเป็นนโยบายให้องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่นใช้หลักการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการทำงาน เพื่อสร้างสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง
2. ภาครัฐควรมีนโยบายจัดสรรงบประมาณ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่นที่ใช้หลักการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการทำงานหรือพัฒนาการบริหารจัดการขององค์กร

ค. ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมเกษตรกรไม้ผล ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนผลไม้ของชาวตำบลแม่พูล ซึ่งเป็นสวนแบบวนเกษตร ตัวอย่างเช่น การวิจัยการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับสวนผลไม้ของชาวตำบลแม่พูลหรือชาวลับแล การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนทุเรียน การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสวนยางพารา เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยพัฒนาเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาการทำสวนผลไม้ และภูมิปัญญาด้านอื่นของชาวลับแล เช่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาการทำสวนทุเรียน

3. ควรมีการวิจัยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตตำบลแม่พูล เพราะตำบลแม่พูลมีแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น น้ำตกแม่พูล สวนผลไม้ อาหารพื้นบ้าน โบราณสถาน ธรรมชาติ การทำไม้กวาด การแปรรูปผลผลิตการเกษตร การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ การแพทย์ทางเลือก เป็นต้น ตัวอย่างงานวิจัย เช่น รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเขตตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

1. เผยแพร่งานวิจัยให้แก่ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยใต้ ตำบลแม่พูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2552

2. เผยแพร่งานวิจัยให้แก่ ประชาชนตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2552

3. เผยแพร่งานวิจัยให้แก่ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ เพื่อนำความรู้จากงานวิจัยไปสร้างบทเรียนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2552

4. เผยแพร่งานวิจัยในวันสถาปนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 1 สิงหาคม 2552 โดยเผยแพร่แบบโปสเตอร์